

51. ՊՈՂՈՍ, ՊԵՏՐՈՍ

Կէղի ու չէղի Պողոսն ու Պետրոս մի կէղի: Պողոս ճոշ ախպերն ա, Պետրոսն էլ պըզտիկ ախպերն ա:

Պողոս պըսակված ա, Պետրոսն էլ ազաբ ա: Պետրոսն էլ շատ աղեկ խաղցըվոր կէղի: Էրկուսն էլ փայլեվան են: Ըսկի թու մեկ մարթ ըտոնց հախթող չէղեր ա:

Էն մեկ օր ուրանց ազիզ օր կէղի, կերթան օդեն, կը խաղան, Պետրոս շատ աղեկ խաղցըվոր ա:

Պետրոսն օր կը խաղա, կը տեսին, օր աշըղ մի կը մըտի ներս:

Պողոս աշըղին կասա. - Աշըղ, դու աշխարի շատ ես պըտտեր ես, իմ ախպեր Պետրոսի պես մեկ խաղցըվոր մի դու տեսե՞ր ես:

Աշըղ կասա. - Հա՛, տեսեր եմ մեկ:

Կասա. - Դո՞ր ես տեսե:

Կասա. - Հընդկաստան, Գեորգ Բեկի ախչիկ Շամամ:

- Աշըղ, - կասա, - դու վըր իմ գըլխուն էկար: Ես պըտի էրթամ, էնի ուզեմ, կպերեմ մի ախպեր Պետրոսին:

Էլան, ուրանց պատրաստութեն տեսան մեկ քանի օր ու էլան, քնացին Հընդկաստան: Քանցին Գեորգ Բեկի տուն խարցուցին, քանցին, գտան:

Գեորգ Բեկն աչքեց, օր քսան խատ ծիավոր էկան, ամեն էլ սերսուկ խարսընքի շորերով խագված:

Ասաց. - Էսոնք խարսընքվոր են, տեսե՛ք, դո՞ր կերթան:

Գացին տեմ, Գեորգ Բեկի տուռն իճան: Գեորգ Բեկն էլավ, էտոնք ամեն իճուց, տարավ օդեն, պատվով էտոնց նըստեցուց, էտոնց օրենքն էլ էմալ ա, օր կղունխին պըտի իրեք օր պան չը-խարցուն: Իրեք օրեն ետ նորեն պըտի խարցուն, տեսին էնոնց խըզմաթ ի՞նչ ա:

Իրեք օրն օր քըմավ, Գեորգ Բեկն էկավ, ասաց. - Պարեկըմ-նե՛ր, խարցուցել ամոթ չէ, դո՞ր եք էկեր եք, դո՞ր կերթաք: Չեր խըզմաթն ի՞նչ ա:

Պողոսն ասաց. - Գեորգ Բեկ, դու սաղ մընաս, մեր խըզմաթ մըտ քեզի յա:

Գեորգ Բեկն ասաց. - Պարի՛, հազա՛ր պարի: Վըր իմ աչիչն էկեր եք: Ասե՛ք, օր ծիր խըզմաթ կատարեմ:

Պողոսն ասաց. - Մենք էկեր ենք մըտ քեզի պարեկմութենի, օր քու ախչիկ Շամամ, թի Աստըված կամեցեր ա, տաս իմ ախպեր Պետրոսին:

Գեորգ Բեկն ասաց. - Օր Աստըված կամեցեր ա, պըտի էղի: Ես իմնամ դու որո՞նք եք:

- Մենք Պողոս, Պետրոսն ենք:

Գեորգ Բեկն ասաց. - Էն փայլեվան Պողոս, Պետրոս կասեն, դո՞ւք եք:

Ասաց. - Խա՛, մենք ենք:

Գեորգ Բեկն ասաց. - Ախչիկ մ՛ ա, թ՛առի քու ախպոր կղաղեն:

Էն տեղ Պողոսն էլավ, Գեորգ Բեկի ծեռ պաքեց, ասաց. - Խընամի՛, շնորհակալ եմ:

Ախչիկ մի գնաց, Շամամին անգըջկլա տարավ. - Շամամ, աչդ իլի՛ւս, քո խեր քեզի կը պըսակա:

Շամամ ամոթու ծեն չէրաց, գըլոխ կախեց:

Գեորգ Բեկն ասաց. - Կը խընթրեմ ընծի չորս-խինգ օր, օր տաք, իմ ախչկե ոտ ու ծեռ տեսիմ, Աստըված ծեր պան հաճողա:

Մընացին խինգ օր էնտեն, ախչկե ոտ ու ծեռ տեսան, պա-կասութեն խըքացին, խըլըսուն էլան, պըտի ընգին ճամբախ:

Գեորգ Բեկն ասաց. - Ընծիկ մեկ օտաթ մի կա, ծեզիկ էնեմ, թե օր իմ ախչիկ մընաց էրեխով, օր իմ ախչկե ախչիկ էղավ, էն ախչիկ շատ խորոտ կէղի, լուսնըկի պես փայլ կու տա, թե օր տըղա էղավ, տըղեն շատ գեշ կէղի, ինչպես օր մըկան ծաք,

չուզեք գոր հուհու տեսնել, մեր ջընսի տղոն էմալ ա: Իմ ախչիկ պըտի մեկ տարի թամամ օրեն կալիք մի սապոնով զեն տղոն պըտի լվա, օր տարին թըմավ, են տղոն դորուս օրըզօր անեճ կուքա, կելի ու են էլ փայլեվան կելի: Իմ օսանքն էս ա ձեզի: Իմ օսանք չըմոռնաք, իմ ախչկեն էլ էրես չի՝ տաք: Աստըված ձեր պան հանողա: Էնեք, ընգեք ձեր ճամբախ, գանցեք:

Էտտեղեն էլան, կանչին ուրանց Աստըված, ընգան ճամբախ, ուրախելեն էկան: Չորս-խինգ ավուր ճամբախ էկան, էկան են մեկ օր սարի մեչ, չաղըրներ տրին են տեղ, ամեն օր, օր ուրանց չաղըրներ կը տնեն, էտոնց նորանգար կա, չաղըրներու պուր կը պըտտա:

Էն օր Պետրոսն ասաց. - Էս օր նորանգար ես կելիմ: Քանցեք հըմենքտ էլ, ձեզի ճղիաք քընեք:

Էն գիշեր Պետրոսն էղավ նորանգար: Օր զըմեն քընան, խախընդան, Պետրոս քընաց, մըտավ Շամամի չաղըր: Շամամի վըզի օսկիք քողցավ: Շամամ սկի խանգար չէղավ: Համա առավ օսկիքն ու ընգավ դուս: Խըլըսուն Շամամ հիմցավ, լվացվավ, ուր շորեր խաքավ, տեսավ, օր օսկիք չըկա:

Ասաց. - Վախ, վախ, էս իմ օսկիք վո՞ն գողցավ, տարավ: Ես էղա սեվերես: Ես խըլըսուն էտոնց ջույաք ի՞նչ տամ:

Շամամ էլ ձեն չէրաց, մընաց ուր մառաղի մեչ:

Խըլըսուն էլան էտ տեղեն օր ընգան ճամբախ, Պետրոս էմալ ուրախութե՝ մի կենա: Շամամն ասաց մըչ ուր մըթքին. «Վալա՛, կա ու չըկա իմ օսկիք Պետրոսն ա տարեր ա: Օր էս հըմլա ուրախութեն կենա»:

Պետրոսն էկավ, տեսավ, օր Շամամ միյաք կախեր, կուլա: Պետրոսի քիզար կըտըռտավ: Համա խանեց օսկիք, եռու տեղեն Շամամին նըշանց տվեց:

Օր Շամամ տեսավ զօսկիք, ասաց. «Գոհանամ քեզնե, Աստըված, չէ՞ ուրիշ մարթ իմ օսկիք չըտարեր, ես չէղա սեվերես»:

Ուրախալեն էկան, էկան մինչև հիրիկուն էլմի սարի գըլոխն իճան, ուրանց չաղըրներ գարկին ենտեղ, կերան, խըմեցին ուրանց, հիրիկուն մուքն օր տըվեց, էղավ քընելու գախ, Շամամ ուր հանեճի մարթ ճամբխից Պողոսի մոտ, ասաց. - Կը խընթընմ, օր էսօր ես կելիմ նորանգար:

Պողոս հրամայեց ասաց. - Հետո պըտի նորանոր չըպըտոտա: Էսօր մեզի նորանոր պետք չէ:

Գնալով մարթուն ասաց. - Գնա՛, Շամամին ասա՛, թե՛լի ուր քեֆով պըտոտա: Ինչ կուզա՛, թըխ գէն էնա: Ես իմ խարսին հրաման կուտամ:

Ու էկավ, Շամամին ասաց. - Քո տեքըր քեզի հրաման տվեց պըտոտելու:

- Է՛, ախչի՛, էլ պա՛ մի չասա՞ց իմ տեքըր:

Ասաց. - Ինչ կուզա՛, թըխ գէն էնա:

Շամամն ուրախցավ, էլավ, ֆշանգըխներ թալեց ուր վըզով, թըվանքն առավ ուր ծեռ, փուշին կապեց գըլոխ, Դիարբաքրի շըվար խաքավ ու էլավ, ընգավ չաղըրներու պուր պըտոտեց: Էլ մարթ էտոր չըճանչցավ: Պըտոտեց, մինչև օր հըմեն քընան: Քնաց դեմ Պետրոսի չաղրի տուռ կայնավ: Անգաչ տրեց, օր Պետրոս կը խռա, քե ի՞նչ պիտի:

Հուշիկ մըտավ ներս, գէրես պացեց, էրես թամաշա էրաց, սիրտըն ղըհաթավ, սըհաթ ծոցեն խանեց, էցկեց ուր վիզ, էկավ քնաց: Քնաց չաղըրներու պուր չուր լոս պըտոտեց:

Օր լուցավ, քըչ հըմեն շուտ էլավ, քնաց վացվավ, շորեր խաքավ ու էկավ կայնավ չաղրի տուռ: Մըչ ուր մըթքին ասաց. «Մըկա Պետրոս կու քա, տեսինք ի՞նչ տուրքյան մեչ ա»:

Պետրոս էլավ, շորեր խաքավ, տեսավ ուր սըհաթ չըկա: Վա՛խ, վա՛խ ասաց: Եսի իմ սըհաթ ես դո՞ր եմ կորիսեր եմ:

Ու էկավ ընցավ, քնաց: Շամամ տեսավ, օր գըլոխ կախեր ու կէրթա: Շամամ էնտեղ ծըծղաց:

Մըչ ուր մըթքին ասաց. «Ի՞նչ ա, էրեկ ի՞նչ խաղցիր իմ գըլոխ: Դե գնա՛, հետո քեզի աղե՛կ ա: Ես էլ ղըղմլա կը խաղամ քու գըլոխ»:

Պետրոս տնարցավ, էկավ, քնաց, մտավ ուր չաղըր, ուրանց խաց կերան, Պողոսն հրամայեց. - Էլե՛ք, պարցե՛ք, հազան ա:

Էլան, էտտեղեն պարցին ու դեպի ուրանց տուն էկան: Էկան ուրանց տուն, յոթն օր, յոթ գիշեր խարսնիք էրեցին:

Խարսնիք վերճանալով ետ, ինն ամիս, ինը սըհաթ, ինը դադկեն օր թըմավ, Աստըված Պետրոսին մեկ տըղա տվեց:

Քացին Պողոսին անգըջկա տվին, ասին. - Աչքըտ իլհա, քո խարսին տըղե մի եղավ:

Քանցին Պետրոսին էլա անգըջկլա տվին, ասին. - Աստղված քեզի մխիթրեց ու քեզի տղոն մի տվեց:

Պետրոս կգա՞վ ու շուքըր տվեց Աստղծուց, ասավ. - Գոհա՜նա՛մ քենն, Աստղվա՛ծ, ինչպե՞ս շուտ ընծի մխիթարեցիր:

Էրեխի իրեք օրն օր թըմավ, Պողոս հրամայեց ասաց. - Էրեխեն իմ մոտ պերե՞ք, օր էրեխի անուն դնեմ:

Պողոս օր էրեխեն տեսավ, Պողոսի սիրտ էրեխից խառնեց, ասաց. - Չուզեմ էս էրեխեն տեսնեմ, քանի օր էրեխեն կը մանի մըկան ծա՞ք: Էս էրեխի անուն պըտի ես դնեմ Անանուն տղա:

Գեորգ Բեկի շիրաթն օր տվեր էր, զենի մոռացեր էր: Էլ մըթքին չէկավ են խոսքըն: Տըղեն վերցին ու տարան:

Պետրոս խարցուց, ասաց. - Իմ տղոյի անուն ի՞նչ դրեց:

Պետրոսին ասեցին. - Դրեցին Անանուն տղա:

Պետրոսն ասաց. - Վա՛խ, վա՛խ, էս ի՞նչ ցավալի պան էր: Վա՛ղ բալքի մենք մեռանք, էս տղոն օր մընաց, մեր անուն կը կուրիսի:

Պետրոս մըջ ուր մըթքին մեզեց, ասաց. «Էսոր ճար ես ի՞նչ գըտիմ: Էսոր ճարն են ա, տամ ուր մոր գյիրկ ու մեր խըրկեմ, էրթա ուր խոր տուն: Իմա՛լ կեղի, ք՛եղի: Օր վերջեն ես խըլղի հառեն սեվերես չեղիմ էս պանի խամար»:

Իրեք-չորս ամիս օր թըմավ, քնաց, կընգան ասաց. - Շամա՛մ, ես քեզի պիտի ճամբխեմ, էրթաս քո խոր տուն:

Շամամին շատ տըժար էկավ, վա՛խ, վա՛խ, ասաց: «Իմ իրիկ էս ի՞նչ այիբ ա տեսն վըր ծիկ, օր ընծի կը ճամբխե՛մ էրթամ իմ խոր տուն»:

Շամամ գիշեր-ցերեկ էլ ուրախութեն չէկավ սիրտ, կուլեր ու կը գոռեր:

Պետրոսն էլավ, քնաց Պողոսի մոտ, ասաց. - Ախպե՛ր, կը խընթրեմ, օր իզին տաս, իմ նըշանած ճամբխեմ, էրթա ժամանակ մի ուր խոր տուն:

Պայց Պողոս Պետրոսի դարդեն խաբար չուներ:

Ասաց. - Ախպե՛ր, ինչի՞ կը ճամբխես՝ էրթա:

Ասաց. - Յինք կուզա՞մ էրթալ:

- Օր հինք կուզա՞մ էրթալ, քնա՛, էնոր պակասութեն տե՛ս, քանի՛մ մարթ տի՛ր խետ, թը տանեն ուր խոր թասլիմ էնեն ու գան:

Պետրոսն էր էլավ, էտոր պակասութեն տեսավ, մեկ տաս
մարթըմ գտավ, տրեց կընգան խետ, ասաց. - Տանիք, ուր խոր
թասլիմ ենեք ու գնաք:

Էլան, ընգան ճամբախ, առան Շամամին, գացին: Երկու
ավուր ճամբախ օր գացին, են մեկ հիրիկուն Շամամ մըջ ուր մըթ-
քին մտածեց, ասաց. «Ընծի օր տարան. իմ խոր թասլիմ էրեցին,
իմ խեր պըտի ասա՝ հալքաթ իմ ախչիկ անդաքսըզութե մի էրեր ա,
օր ճամբխեցին, էկավ: Ապա աղեկն են ա, օր ես գիշերով էլիմ,
առիմ իմ տըղեն ու փախիմ, էրթամ, էտոնց վերեն կուրիսիմ: Թըխ
գյելեր ընծի ուտեն, քըջ իմ խոր տուն էրթալ աղեկ ա: Ու թըխ ես
բենամուս չեղիմ»:

Էտոնք օր քընան, Շամամն էլավ, համա ուր էրեխեն գնը-
կեց ուր հունթ, գիշերով փախավ, էտոնք խըլըսուն էլան, տեսան,
օր Շամամ չըկա:

- Հայ վախ, հայ վախ, - ասեցին, - մենք էրթանք, ի՞նչ պա-
տասխան տանք: Էրթանք, ասենք՝ տարանք, խոր թասլիմ էրե-
ցինք, չեղի: Պըտի խորից ջույաք գա՝ իմ ախչիկ չեկեր իմ մոտ:
Ապա մենք էրթանք, աղեկն են ա, օր իմալ էղեր, հեմալ տողրուն
ասենք:

Էլան, տնրցան, էկան:

Պետրոսն ասաց. - Պու ի՞նչ շուտ տնրցաք, էկաք:

Էտոնք ասեցին. - Քյեզնե ի՞նչ պախենք, վալա, քացինք
սարի գըլոխ, գիշեր ենտեղ մացինք, խըլըսուն էլանք, օր չըկա:
Ի՞նչ գիտես, գեն էրա մեզի:

Էնտեղ Պետրոս ախ քաշելով ասաց. - Քնցեք ձեր տըղեր,
ծեզի ի՞նչ պըտի ասեն էլ:

Պետրոս գիշեր-ցերեկ մընաց կասաֆաթի մեչ: Թըխ Պետ-
րոս մընա ուր կասաֆաթի մեչ, մենք դանդանք վըր Շամամին:
Տեսինք Շամամի հալ ի՞նչ պըտի էղի:

Շամամ էտ գիշեր չուր մի լուս գնցեր ա, շատ ու քիչ
Աստըված գիտա, ինչ կանդար տեղ ա գացի: Արեն օր կառի, կերթա
հախապըրի մի վերեն:

Ախ, ախ, - կասա, - ես մեռա:

Կասա. - Փշու՛մ նըստիմ ես հախապըրի վերեն, ոըհաթիմ, ինչ
կեղի, ուր քյեֆն ա:

Շամամ կը նըստի հախապրի վերեն, քուն կը տանի, էնտեղ
կը բընի: Մեկէլ կիմնա, օր կը տեսի կեսօր ա:

Կէլի, կը նըստի, կը տեսի, օր էնդէխեն տաս-տըսերկու
ծիավոր էկան: Շամամն էլ շատ խորոտ ա:

Համա ուր յագմեն կը քաշա ուր գըլխուն, կընգի վըր ուր
քիթ ու պերնին: Դու մ'ա'սեր, էտ ծիավորներն օր կուգան, էտտեղ
մեկ գեղ մի կա, էտ ծիավորներու ճոչ Մանուկ աղի տըղեն ա:
Ինքն էլ ագաթ ա:

Կուգան, կը տեսին, օր հախապըրի վերեն մեկ կընիկ մի
նըստեր ա, էրեխե'մ էլ գլիրկն ա, էրես ծածկեր, ընգի վըր քիթ ու
պերնին:

Մանուկ աղի տըղեն կը հրամայա, կասա. - Տըղեկներ, հի-
ջեք, էտի շիթկեք՝ տեսինք, սա՞ղ ա, թե՞ մեռուկ ա:

Եփ օր կիջեն, շիթկեն, տեսին, օր սաղ ա: Ուր էրեսն էլ ծած-
կուկ ա: Ինչ կէնեն, էրես չըպանա:

Մանուկ աղի տըղեն կուգա, կասա. - Դու հորի՞ քու էրես չըս
պանա, մենք կղարիք ենք: Դու մեզնե հորի՞ կամըչնաս:

Կասա. - Ախպեր, չէ՞ դու մարթ եք, ես կընիկ եմ: Իմա՞լ ես
ծեզնե չամչընամ:

Մանուկ աղի տըղեն էտոր էրեսն օր կը պանա, համա էնտեղ
Մանուկ աղի տըղի չոքերու կուդում կը կոտրի:

Մանուկ աղի տըղեն մըչ ուր սըրտին կասա. «Ախշըրքի մեչ
իմն օր կա, ես ա, իմն օր չըկա, ես ա:

Ասաց. - Ախչի, դու ո՞ր տեղացի ես:

Շամամն ասաց. - Չըմ գիտե, թե որտեղացի եմ: Ես էլ գիս
էտտեղ տեսա: Վերև՝ Աստըված, ներքև՝ դու: Ինչ գիտես, զէն էրա,
աղա՛ քան:

Ասաց. - Ախչի, կավըլ էղի, ես պըտի քեզի առեն: Ախչի, դու
ի՞նչ կասես:

Ախչիկ ա՛խ քաշեց ու էլաց:

Ասաց. - Վա՛խ, վա՛խ, աղա՛, դու էտ ի՞նչ էր՝ ասեցիր: Դու քու
միթք հորի՞ փոխիր իմ վերեն: Ես պահմա մի ունիմ, թե դու
տասնուխինգ տարի իմ պահման կը պախես մըչ քո սըրտին, ես
պըտի քեզի առիմ: Չէ՛, օր չըպախես, ընծի սպանա՛, իմ տըղեն էլ
խըտ ընծի ու թոխ քնա՛:

Տըղեն ասաց. - Կավըլ էղի, տասնուխինգ տարի քեզի իմ քուրոչ պես պախենմ, չուր քո պահման կատարի:

Ախչիկ էլավ, ընգնավ տըղի խետ ու քննց տըղի տուն:

Տըղեն ուր մորն ասաց. - Մարե՛, էսա կընիկ ես գըտեր եմ, պերեր եմ: Պըտի իմ քուրոչ պես պախես:

Շամամ մընաց էնտեղ:

Շամամն ասաց տըղին. - Կը խընթերմ, որ քո մոր թամբեխ էնես, որ կալիբ մի սապոն ընծի տա, որ ես իմ տըղեն հըմեն որ լողկըցում:

Ասաց. - Էտի ռըհաթ պան ա, ինչ քո լեզուն պըտոտա՛, ուզա՛, չամչընաս: Քեզի հազըր ա:

Տըղեն մոր թամբեխ էրաց, ասաց. - Մարե՛, որ կալիբ մի սապոն տաս իմ քուրոչ, որ ուր տըղեն հըմեն որ լողկըցու:

Շամամ մեկ տարի թամամ տըղեն հըմեն որ լողկըցուց:

Տըղեն հորբեզոր հառեն էկավ:

Տըղի տաս տարին որ թըմավ, տըղեն էղավ, ինչպես որ մեկ քսան տարեկան ջըհել մի: Դորուս տըղեն էլավ, կերթեր, ճըժերու խետ կը խաղեր: Վիր ճիժն համա որ պըռներ, կը վերցեր, տըփեր գետին:

Էտ գեղական գըմեն էղան էտ տըղի վերեն գանգըտվոր: Էլան, քնցին Մանուկ աղի մոտ:

Մանուկ աղին ասին. - Էս ի՞նչ հեթիմ էր, դու պերիր, թողիր մըչ մեր ճըժերուն, որ հըմեն որ մեր ճըժեր կը ծեծա ու մեր ճըժերու գըլոխ կը կոտրա: Մենք պըտի էլինք, էտ տըղի դարդեն թողենք, փախենք:

Մանուկ աղի տըղեն լսեց:

Գեղականին ասաց. - Էս չիմանամ, որ խետ մ'էլ դու էտ քըսեն էնեք տըղին: Խետ մ' էլ որ դուք էտա քըսեն տըղին երեցիք, գըմենքտ ի գեղեն դուս կենեմ:

Գեղական էլ չիխշըցան ձեն խանած են:

Տըսնուխինգ տարին որ թըմավ տըղին, տըղեն էմալ փայլեվան մի տարցավ, էլ մարթ տըղի մեչք գետին տրող չըկեր: Տըղեն թըխ մընա էնտեղ, ապրի ուրին, մենք տաննանք վըր Պողոսին ու Պետրոսին:

Պողոս, Պետրոս կելին եռսուն մարթ կը պատրաստեն, կասեն. - էլեք, գացե՛ք Մանուկ աղի գեղ, էնոր յոթ տարվան վերգին մացեր ա: Շուտ օր ժողվեք, առեք, գաք:

Էտ եռսուն մարթ կելին, կու գան Մանուկ աղի գեղ:

Մանուկ աղին կասեն. - Քո յոթ տարվան վերգին մացեր ա, ահա շուտով մինչև վանդ էսա գա՛խ, կը ժողվես եռսուն պեռ փարեն, ժողվա՛, չըժողվես, ահա՛ քո գըլոխ կըտրեցինք:

Էտ տղղի անուն էլա տրած ան Սերոփ: Տըղեն հըմեն օր կերթա, ուրին նեճիր կենա ու կու գա՛:

Տըղեն հիրիկուն նեճրի տեղեն կու գա, կը տեսի, օր գոռուն ու գոչուն ընգեր գեղի մեչ, կու լան ու կը բռնան:

Տըղեն կասա. - Մարե՛, էս ի՞նչ էղեր ա:

Մեր կասա. - Լա՛ո, Պողոս, Պետրոս ճամխած ան, յոթ տարվան վերգին կուգեն: Էն համար գոռուն ու գոչուն ընգեր գեղի մեչ:

Սերոփ կասա. - Մարե՛, չըգիտե՞ս՝ էտոնք քանի մարթ էկած ան:

Շամամ կասա. - Լա՛ո, գիտեմ, եռսուն մարթ էկած ան:

- Մարե՛, - կասա, - էս կելին, էրթամ էտ եռսուն մարթն էլ պըռնեն, մորթեն:

Շամամ կըգի գետնին, շուքըր կուտա մըչ ուր մըթքին, կասա. «Գոհանամ քենե, Աստըվա՛ծ, իշալա իմ տղղեն պըտի ընծի ախշըրքի մեչ սեվերես չենա»:

Կասա. - Լաո՛, արե՛, քեզի խըրատ տամ:

Սերոփ կասա. - Մարե՛, ի՞նչ խըրատ կու տաս ընծի, էս քո խըրատին կը լսիմ:

Կասա. - Լաո՛, ձեն մ'է՛ներ: Թըխ փարեն ժողվեն, պըրծին, էս քեզի կասեն:

Էտոնք զըփարեն կը ժողվեն, եռսուն պեռ կը թըմեն, օր խըլըսուն պըտի էլին ու էրթան:

Հիրիկուն Շամամ կը կանչա Սերոփին, կասա. - Սերոփ, էտոնք խըլըսուն կերթան: Էս քեզի խըրատ կու տամ, շիտակ անգա՛չ էրա իմ խըրատին: Դու գիշեր կելիս, կերթաս, կը կայնիս էնոնց ճամբխու վըրեն: Կաչքես, թե նոնք ընցած, քանցած ան, կերթաս, կը խասիս, ինչ կենիս, դու գիտես: Չէ օր չընցած, քանցած ան, էնտեղ կը կայնիս, քեզի ջըղարե մի կը քանչես, չուր էնոնք կու գան: Էնոնք օր էկան, էնոնց կը բռնաս, կասես՝ կայնե՛ք, մ'ընցիք,

իմ պաճփն տվե՛ք, նո՛ր ընցեք: Էնոնց ճոչի անուն էլ Մուշեղ ա: Էնոնք կերթան, Մուշեղին կասեն՝ մարթ մ՝ էկե, կայնե վըր ճամբխու կասա՝ իմ պաճփն տվե՛ք, նո՛ր ընցեք:

Մուշեղ կասա. - Քացե՛ք, խարցուցե՛ք, տեսե՛ք՝ էտոր պաճփն ի՞նչ կուզա՛:

Կու գան կասեն. - Ա՛յ մարթ, քո պաճփն ի՞նչ կուզես:

Սերոփի կասա. - Պեռ մի փարա ու մարթու մի գըլոխ իմ պաճփն ա, տվե՛ք, նո՛ր ընցեք, քացե՛ք:

Կերթան, Մուշեղին կասեն. - Պեռ մի փարա ու գըլոխ մի կուզա՛ ուր պաճփն:

Մուշեղ կը հրամայա. - Տըղա՛, իրեք-չորս խոգի գացե՛ք, գէնոր ոտ ու գըլոխ ջարդեք ու էնոր թեվեր կապե՛ք ու պերե՛ք ընծի: Օր տեսինք էնի ի՞նչ մարթ ա, էկեր իմ հառեռ ու ընծեն պաճփ կուզա՛: Չէ՞ ես Մուշեղն եմ: Պողոս, Պետրոսից օր տա պըռծի, մարթ իմ հառեռ չըկանա գրուցա:

Չորս-խինգ խոգի կէլին, էրթան, ծեռ կը թալեն հիմն: Էն էրկըսին ամեկուն չափալեխ մի կը գանի, էն մեկի վիզ կը պըռծի, էն մեկէլին ա՛ կը ծըռի վիզ, էն մեկին էլ ըզթեվ կը կըտրա, էն մեկին էլ ըզվոտ կը կըտրա:

Էն ոտ կըտրուկ կու տա էն մեկի շալաք, կասա. - Չեր աղեն վո՞ն ա, տարե՛ք ձեր աղեն:

Մուշեղ կը տեսի, օր մեկ էկավ մարթ մի շալաքն ա ու արուն կը թափի մոտեն ու կու քա՛:

- Յա՛, յա՛, - ասաց, - տըղեկներ, է՛տ ինչ ա:

Կասեն. - Վա՛լա, զարկեց էն էրկըսի վիզ պըռծուց, ու մեզի էլ էս հըմլա՛ երաց, ասաց՝ քացե՛ք, ձեր աղեն վո՛ն ա, խաբա՛ր տվեք:

Համա էնտեղ Մուշեղ հերստտավ, քաշեց ըզթուր, ասաց. - Տըղեկներ, խասիք էնոր ճոչ կտոր էնոր անգաչ թողե՛ք, էմալ պըրտեք գէնի:

Էտոնք օր քըշեն վըր Սերոփին, Սերոփի դու գողի մ՛էղիր, ընգի միժըվներ, ամեկ դեխ մի գա՛ր շըրճա՛: Սերոփ ըզհմեն ճարտեց, գՄուշեղ պըռնեց, քիթ ու մուրթ կըտրեց, չորս-խինգ խատ էլ ատամ պերնեն քանդեց, զարկեց ճակատ, ասաց. «Քու աղեն վո՛ն ա, դե քնա՛, քու աղին ջուլա՛ր տու»:

Մուշեղ քննաց դեն, մենք տաճոմանք վըր Սերոփին: Սերոփ առավ եռսուն պեռ փարեն էլ, տանքուց, պերեց մըջ գեղին: Գեղական էլան, տեսան, օր Սերոփն առավ եռսուն պեռ փարեն էլ, էկավ:

Աղեն քննաց մոտ, ասաց. - Սերոփ, որթի՛, էտ ի՞նչ էրեցիր, էտ ի՞նչ էրեցիր:

Ասաց. - Աղա՛, ի՞նչ եմ էրեր եմ: Խըլղի փարեք էնոնք հորի՞ ժողվեն, տանեն ուտեն: Չէ՛, թը գեղական ուտեն:

Աղեն ասաց. - Տո լա՛ո, վաղ Պողոս, Պետրոս կու քան մեզի օլուխ-չոլուխով կը կըտրին:

- Աղա՛, չէ՛, աղա՛, մը՛ վախենա: Քանի իմ քան սաղ ա, մարթ քեզի պան չըկանա ասա: Օր ես մեռա, խո դուն քըջ ընծի էվել չես:

Թըխ էնոնք մընան էնտեղ, մենք տաճոմանք վըր Մուշեղին: Մուշեղ քննաց, խասավ գեղ, գեղական էլան, տեսան, օր ի՞նչ տեսին. Մուշեղի քյիթ ու պերան կըտրուկ, ատըմներ շարուկ ճակատ, էկավ:

ՁՄուշեղն առան, քննցին Պողոսի մոտ, Պողոսն ասաց. - Յա՛, յա՛, Մուշե՛ղ, էտ ի՞նչ էղավ ձեզի: Էտ վո՞ն ձեզի էտ հըմլա՛ երաց:

Ասաց. - Պողո՛ս աղա, մենք քննցինք, փարեն ժողվեցինք, եռսուն պեռն էլ թամամ, գեղացիք պան չասին, էկանք ճամբխու վըրեն, մեկ էլ տեսանք, օր մարթ մ՛ էնտեղ կայնուկ էր: Քչեց վըր մեզի, տըղեկներ հըմեն սպանեց ու ընծի էլ ես հըմլա՛ երաց, առավ փարեն, տանքավ, ասավ՝ քննցե՛ք, ձեր աղեն վո՞ն ա, խնայա՛ր տվեք: Ես կերթամ Մանուկ աղի կուշտ նըստիմ, չուր դուք գաք:

Համա Պողոս շուտով կանչեց Պետրոսին, ասաց. - Պետրո՛ս, չո՛ւտ կելիս, կը ժողվես մեկ-երկու խարիր տըղա, կերթաս գեղ, բոլոր կը կըտրես, կը թալնես, զեն մարթն էլ կառիս, գնա ընծի:

Պողոսն էր էլավ խըլըսուն, առավ չորս խարիր տըղա, քննաց գեղի չորսբոլոր գիշերով առավ, մինչև լուսցավ:

Գեղական լուսմութ էլան, տեսան, օր գեղի չորսբոլոր ասքար պըռներ ա: Էլան, քննցին Մանուկ աղի մոտ:

Ասին. - Մանուկ աղա, Աստղված քու տուն ավիրա՛, քո տղան էլ խեստ, ես ի՞նչ բալա եր, պերեց, թողեց մըջ մեզի, օր մեր գեղ տվեց կըտրել:

Շամամ լուսմուք էլավ դուս, տեսավ, օր գոռուն-գոչուն ընգեր մըջ գեղին:

Էկավ ջուլ տղի էրեսի վերեվեն վիրուց, ասաց. - Սերոփ, մեռի՛մ քեզի, չուր ե՛փ տու քընիս, էի՛ վեր, չե՛ տղավ կեսօր:

Տըղեն էլավ վեր, ճուր պերեց, տըղեն լվացվավ, պերեց խաց տրեց հառե՛ծ, կուռե՛մ էլ կմթ, տըղեն կերավ, պերեց տղի սիլեք տրեց հառե՛ծ, ասաց. - Սերոփ, մեռի՛մ քեզի, քո սիլեք կապա՛ վըր քեզի:

Ասաց. - Մարե՛, ի՞նչ եղեր ա:

Ասաց - Չորս խարիր ջան էկած, գեղի բոլորն առած ան, գոռուն ու գոչուն ընգեր միճըվներ:

Տըղեն ասաց. - Մարե՛, չո՞րս խարիր ջան: Ես ասի կայի չորս խազա՛ր ջան են: Օր բալքի իմ թեվեր փշու՛մ նեղեններ: Էտի հե՛չ, իմ կուքին տո՛ւր, ես ջըղարե մի քաշեմ:

Մերն ասաց. - Լա՛ո, էի՛, էի՛, մըկա գեղ ծեռաց կերթա, ջըղարի գախ չի:

Ասաց. - Մարե՛, մը՛ վախենա, մեկ սըհաթ, տե՛ս՝ իս ինչ կենեմ:

Սերոփն էլավ, քնաց Մանուկ աղի հողի տուռ, օր Մանուկ աղեն ծեռներ տրեր ծոց, կու լա ու կերթա իգա:

Սերոփ քնաց, ասաց. - Աղա՛, բարի լո՛ւս քե: Ի՞նչ եղեր քեզի: Հորի՛ կու լաս: Ա՛ռ կուքին քեզի, ջըղարե մի փաթա՛:

Մանուկ աղեն լալեւեն ասաց. - Աստղված քու տուն ավիրա՛ ու քու պերողին էլ խեստ:

Օր էմալ ասաց, համա Սերոփ հեռստտավ, քաշեց գթուր ու ընգավ զորքի մեջ, մեկ սըհաթ չըթըմավ, մեկ Պետրոս պըռծավ միճըվներուց, փախավ: Առավ Պետրոսի հետև, քնաց գեղի թալան զըմեն ժողվեց, պերեց:

Պողոս էլավ, տեսավ, օր թա Պետրոս մինակ կու գա, էմալ կը փախի, օր ըսկի չիշխընա էտեվ աչքա:

Պողոս քնաց հառե՛ծ, ասաց. - Պետրո՛ս, Պետրո՛ս, էտ ի՞նչ տղավ քեզի:

Ասաց. - Ախպեր, ես էլ չըմ գիտե՛ ի՞նչ եղավ: Ես տեսա, օր մարթ մի ենդեխեն էկավ, ընգավ մըջ տըղեկներուն, տըղեկներուց մարթ չըթողեց: Անջախ օր ես պըռծեր եմ, փախեր եմ, էկեր եմ:

Պողոս համա հեռստ սրտով, - Հա՛յ, - ասաց, - Աստըված ձեր տուն ավիրա՛, ես Պողոս փայլեվան եղիմ, վըր ընծի պանցր մարթ է՛լ եղի:

Լուսմուք էկավ, հրաման էրաց, ասքար ժողվեց ու քնաց: Էնի թըխ ուր ասքրի ժողվելուն թ՛եղի, Շամամ Սերոփ ճամբխեց, ուր խոր թալան էլ պերեց:

Խըլըսուն Պողոս ասքար էրաց ու էկավ, գացին էնտեղ, քառսուն օր կըռիվ եղավ: Էլ մարթ չըթողեց, ջարտեց Սերոփ:

Ժողովուրթն էլան, քանցին Պողոսի մոտ, ասին. - Պողո՛ս, դու մեզի վերճացուցիր, թե ճար մի կա, էրա՛, չէ՛, օր չըս կանա ճար էնե, մենք հըմենքս էլ կերթանք էտ մարթուն թասլիմ կեղինք:

Պողոս խըլըսուն էկավ, կանչեց Պետրոսին, ասաց. - Պետրո՛ս, կեղիս, կերթանք կըռվու տաշտ: Յա՛ն մենք էլ մեր ժողովուրթի խետ կը սպանվենք, յա՛ն էտ մարթուն կը սպանենք, մեր ժողովուրթ կազատենք:

Խըլըսուն էլան, ընգան ժողովուրթի խետ, քանցին կըռվու տաշտ: Շամամն էկավ, տեսավ, օր Պողոսն ու Պետրոս ընգած կըռվու հանե՛ն ու կու քան:

Կղանչեց Սերոփին, ասաց. - Սերոփ, արե՛, իմ տըղին պա՛մ ասիմ, մեռի՛մ քեզի:

Ասաց. - Մարե՛, ի՞նչ կասես, ժի՛ր ասա, իմ քըռտինք պաղավ:

Ասաց. - Էնա էրկու մարթ կը տեսի՞ս, օր ընգած, հանե՛ն կու քան: Էնա կարմիր ծիավոր չըսպանես, քանի կանաս զենի պըռնես, պերես ընծի, օր ես զենի իմ ծեմնով սպանեմ, օր իմ սիրտ ողիաթի լավըմ:

- Մարե՛, բալքե էնի զարկեց, ընծի սպանեց: Ապա դորուս, իմա՛լ կեղի:

- Լա՛ո, ե՛ն էլ դու գիտես, իմալ կեղի:

Սերոփ քնաց, քնաց հանե՛ններ ու կըռվավ չուր կեսօրին: Պետրոս կը տըլըպի, օր զանի զետի սպանա, էտոր սըրեն կու քա, մոր խոսքն հապով գ՛Պետրոս չըսպանա: Համա կառի Պետրոսի հետև: Պողոս կը փախի, գ՛Պետրոս կը պըռմա ու կառի, կու քա:

- Ահա՛, մարե՛, - կասա, - քո դուշման պերեցի: Ինչ գիտիս, զէ՛ն էրա: Ես կէրթամ կըռվու մեջ:

Պետրոս օրթա կուքա, աչքն օր կը քիսի կընիկ, ըզկընիկ կը ճանչընա, արտըսունք աչքերուց կը թափի:

Համա կընիկ կէլի, զինք կը թալա վըր իրկան ոտաց, կասա. - Մի՛ լա, Պետրո՛ս, մի՛ լա, էսի քո տըղեն ա:

Էնտեղ Պետրոս կը կըզի գետնեն շուքըր կու տա, կասա. «Գոհանա՛մ քենե, Աստըվա՛ծ, չէ՞ ուրիշ մարթ չէր ընծի պըռնեց, իմ տըղեն ա՛ ընծի պըռնեց»:

Կը փաթվին իրար ընտեղ ու կը նըստին իրարու կըշտի խետ: Սըհաթ մի կը մընա, Սերոփ կըռվուց կը տառնա, կու քա, կը տեսի, օր ուր մերն ու էտ մարթ փաթված հիրուր ու նըստած ա՛ն:

Սըչ ուր մըթքին կասա. «Վա՛խ, մարե՛, դու ի՞նչ բերախտ իր: Օղորթմ ա, օր կընգա՛ն բախտ չըկա: Ի՛մեր կուզեր, օր զընծի տեր սպանել»:

Համա է՛ն տեղեն գթուր կը քաշա, կու գա դըխ մեր:

- Մարե՛, - կասա, - կայնի՛ տե՛ն, ես ի՞նչ խաղամ քո գըլոխ, դու կուզիր, օր ընծի տեր սպանել, օր քո սըրտի փափա՞ք կա-տարի:

Համա մերն է՛նտեղեն լալելեն կէլի ու կէրթա, կընգի տըղի վիզնուվե, կասա. - Արե՛, լա՛ո, էսի քո խերն ա:

Տըղեն կասա. - Մարե՛, մըկա էտի իմ խե՞րն ա:

- Խա՛, լա՛ո, քո խերն ա:

Գալու պես կը պըռնա խոր ծեռ, կը պաքա: Խեր կը պըռնա ուրախութենով տըղի էրըսներ կը պաքա, կասա. «Գոհանա՛մ քենե, Աստըվա՛ծ, չէ՞ ուրիշներ ընծի չըպըռնեցին, իմ տըղեն ընծի պըռնեց, իմ նամուս չըկոտրա՛վ աշըխրքի մեջ, թոխ ես մըկա յէ մեռնիմ»:

Պետրոս հրամայեց տըղին, ասաց. - Գնա՛ է՛նա մարթն օրթա չադրի տակ նըստուկ ա, էնի քո խորոխպերն ա: Գնա՛, է՛նոր ծեռ պաքա՛, ա՛ո, արի՛ էստեղ:

Տըղեն էլավ, պըտի էրթեր, խեր ծեռ թալեց հինե, ասաց. - Կայնի՛, մեռի՛մ քեզի, քո սիլեք հալոցկա՛, նո՛ր գնա: Է՛նոնք օր քեզի տեսան, զըմեն հախու կը մեռին: Գնա՛, հեռու կայնի՛, կանչա՛, ասա՛ Պողո՛ս, Պողո՛ս, էլի՛, արե՛, իմ խեր Պետրոս քեզի կը կղան-

չա: Չէ՞ ես Պետրոսի տղեն եմ: Օր տաւ իմ անուն տրեր իր Անանուն տղա: Մի՛ վախենա, էլի՛ ու արե՛:

Պողոսն օր տղի ծնն լսեց, համա լալելեն էլավ, էկավ, զինք թալեց տղի վիզընվե, պըռնեց, տղի էրեսներ պաքեց, տղեն պըռնեց խորոխպոր ծեռ պաքեց, առավ, էկավ ուր խոր ու մոր մոտ:

Շամամ տեսավ, օր տեքըրն էնդեսեն էկավ, էլավ ու քնաց, զինք թալեց տեքեր ոտաց:

Պողոս էնտեղ էլաց, պըռնեց Շամամի էրես պաքեց, ասաց. - Լա՛ո, ես ի՞նչ պան էր հէլավ մեր գըլոխ:

Էկան, մըստան չադրի տակ: Ուրախցան, ժողովուրթ մոռցան:

Մեկ կես սըհաթ էնտեղ մացին, Շամամն ասաց. - Էտա ժողովուրթին ջույար ճամբխեք, թոխ էտոնք ուրախման, մըկա զըմեն հախու կը մեռին:

Կանչին, մարթ մի պերեցին, ճամխին մըջ ժողովուրթին, ասին. - Մի՛ վախենաք, ես մարթ Պետրոսի տղենն ա:

Ժողովուրթ հէլան, ամեկ ուր տեղ քացին:

Պողոս ճամխեց, գեղի աղեն պերեց, տրեց խըտ ուր կըշտին, ասաց. - Թե տու ես ի՞նչ պարիքներ ես ընծի էրեր ես: Աստըծու պարիքներ քյեզի էղի: Էսկից վեր՞ դու իմ ճոջ ախպերն ես, ես քո պըզտիկ ախպերն եմ: Բանի օր ես սաղ եմ, պիտի օր թամբէխ էնեմ քո գեղին, մարթ չըմոտնա ու քու գեղեն պան չուզա: Պըտի տու ազատ ապրիս քու էրած պարիքներու հապով:

Էլավ Պողոս աղեն, խաթըր առավ Մանուկից, վերցեց ուր խարս, առավ, էկավ ուր տուն:

Մեկ շապաթ մընաց, կանչեց խարսին, ասաց. - Որթի՛, արի՛, քու գըլխու գալածն ինծի թարի՛ֆ էրա:

Ինչ օր էկեր էր ուր գըլոխ, մեկ-մեկ պատմեց ու ասաց Պողոսին:

Պողոսն էլավ, ասաց. - Բացե՛ք, Մանուկ աղի տղենն առե՛ք, ընծի՛ պերեք:

Բացին, Մանուկ աղի տղենն պերեցին: Պողոսին էլա մեկ էն տեսակ ախչիկ մի կեր, օր լուսընկի պես փայլ կուտեր:

Պողոս պերեց Մանուկ աղի տղենն ուր տուն, ուր ախչիկ պսակեց վերեն, յոթն օր, յոթ գիշեր խարսնիք էրավ, ասավ. -

Որթի՛, էլի՛, քնա՛ք թո տուն, ես էլ թո պարիքներու էնելուն: Իմ ախչիկ պսակեցի վըր քեզի:

Սերոփն էր մեկ իրեք-չորս տարի ապրավ էտտեղ: Իրեք-չորս տարով ետ, հընցեն մեկ օր, նըստած էն էնոնց հողեն, քըսա կենեն, ծիու բախս կենեն, ամեկ ուր ծին կը քովեր:

Տեսան, օր մարթ մի տըսուց էկավ, ասաց. - էտ ի՞նչ ծիու բախս ա կենեք:

Ասեցին. - Աղեկ ու վատ ծիու բախս կենենք:

Ասաց. - Դու ի՞նչ գիտեք աղեկ ծի դո՞ր կա: Ախշըրքի մեչ մեկ ծի կա աղեկ՝ Դալբու փաշի ծին: Էլ էնոր պես աղեկ ծի ախշարք չըկա:

Չեն ընգա՞վ Սերոփի անգաչ:

Սերոփն ասաց. - Ահտ էղի վըր իմ ջանին, չուր ես էն ծին չըպերեմ, էլ էտտեղաց խաց չուտեմ ես:

Խըլըսուն էլավ, խորն ասաց. - Ափո՛, ես կերթամ:

Ասաց. - Լա՛ո, դո՞ր կերթաս:

Ասաց. - Կերթամ, Դալբու փաշի ծին բերեմ:

Խերն ասաց. - Լա՛ո, մենք կը տըլըպենք, օր քեզի շուտով պսակենք, դու դո՞ր կը թողես, էրթաս:

Տըղեն ասաց. - Կա՛վըլ էղի, ափո՛, չուր ես էտա ծին չըպերեմ, ես պըտի իմ խարսնիք չենեմ:

Ինչ էրեցին, տըղի խետ ճար չեղավ: Տըղեն էլավ, կանչեց ուր Աստըված ու ընգա՞վ ճամբախ, քնաց: Քիչ քնաց, շատ քնաց, Աստըվա՛ծ գիտա, քնաց, Դալբու քաղաք դուս էկավ:

Քնաց, մեկ ամիս էտ քաղքի մեչ մընաց, ինչ ճար էրաց, ծիուն ճար մի չըկարցավ էրեր էր, ծին կղայդուկ ա, կղայդի պալ-նիսն էլ ախչըկե ծեռն ա:

Էնի թըխ չարչըրվի դըխ ուր տանջանքին, մենք տանճանք փաշի վերեն: Փաշի հառե՛ծ մեկ մարթ մի կա, անուն Օվանես ա: Ինքն էլ շա՛տ զոռբա, կղոչախ մարթ ա: Աչք տրեր օր թա փաշի ախչիկ պըտի առի: Է՛, ի՞նչ, կարելի՞ յա, փաշի ախչիկ զետի կառի՞:

Էտ էլ փաշի ախչըկեն կասա. - Քանի օր իմ ջան սաղ ա, նա՛ պըտի թողեմ քեզի տանին, նա՛ էլ դու պըտի իմ ծեռնեն պըռծնիս:

Փաշեն էլ ա էտ Օվանեսից շատ կը վախենա: Քանի օր ինքն անաստված մարթ ա:

էն մեկ օր Սերոփ կէլի, կերթա պառավու մի տուն, - Պառավ, - կասա, - ա՛ռ էնա օսկին, տա՛ր, փըշու մի խա՛ց պեր, ես ուտեմ:

Պառավ կերթա, խաց պերա, տըղեն ուտա, կասա. - Տըղա՛, քու լեզուն չըմանի էստեղաց մարթու լեզուն:

Կասա. - Մարե՛, ես կարիք եմ: Մարե՛, էսա ձեր քաղքի դուրսեն իմա՞լ ա:

- Է՛, - կասա, - լա՛ո, վաղ ինչ կըղդա՞ր օր ախշըկներ կան, զըմեն կը ժողվին, կերթան, ուրախութեն կենեն, փաշի ախշիկն էլ խետ: Վաղ հիրիկուն փաշի ախշիկ օր ուրախութենի տեղեն էկավ, մինակ կերթա, կը մըտի բաղի մեջ, հա՛վուզ կա, հա՛վուզ կը լողկընա, նոր կու գա, էրթա պառկի:

- Մամիկ, - կասա, - էտ բա՛ղ ո՞ր տեղն ա:

- Լա՛ո, - կասա, - փաշի տըռան դեմու դիմացն ա: Բաղի տուռ մըկա բաց, զըմեն կերթան, կը պըտտոտեն, քյեֆ կենեն ուրանց մեջ:

Տըղեն մըջ մըտին կասա. «Վալա՛, էսի աղե՛կ պա՛ն ա: էրթամ բաղի մեջ, տափիմ, օր ախշիկն էկավ, լողկըցավ, բալքի էրթամ էտ պա՛ւնիս ախշըկե շորերու միջեն գողնամ ու էրթամ, փաշին ասեմ ես շատ աղեկ ծի տիրող եմ: Բալքիմ ծի առին ծիանքներու մեջ, չուր մի օր մ՛էրկու էնոնք պա՛ւնըսի շուռ գան, ես գիշեր կէլիմ, կառիմ ծին ու կը փախիմ»:

Ասաց. - Մարե՛, շնորհակալ եմ, դե, մընա՛ս պարով, ես կէլիմ էրթամ:

Էն էլ տըղի միթք չըգիտե ի՞նչ ա:

Կէլի, կերթա բաղի մեջ, կը տեսի, օր՝ Է՛, զըմեն լըցված բաղի մեջ, շուռ կու գան ու քյեֆ կենեն: Ինքն էլ կերթա բաղի մեջ, կը պըտտոտա ուրին, չուր մութ կու տա:

Հուշիկ զինք կու տա ծառի մի տակ ու կը տափի: Դու մ՛ա՛սե, թե Օվանեսն էլա էտ գիշեր գիտա, օր փաշի ախշիկ պըտի գա էտտեղ լողկընա, Օվանեսն էլ կերթա, կը տափի:

Օվանես կասա. «Յա՛ն պըտի էսօր ես մեռիմ, յա՛ն պըտի փաշի ախշիկ պըռնեմ տըկլոզ մըջ հա՛վուզին»:

Փաշի ախշիկ հիրիկուն կու գա ուր ընգերներով, կը մըտին բաղի մեջ, շատ ուրախութեն կենեն, - Ախշկընե՛ր, - կասա, - կը խընթրեմ ձենե, թե կարելի յա, դուք էրթաք:

Էն մեկ ախշիկ կասա. - Չէ՛, չէ՛, խանըմ, դըռ շուտ ա:

Կասա. - Օր շուտ ա, ձեզի մեկ սըհաթ էլ ժամանակ կու տամ, էլ իմ գըլոխ չըցավցուք, մեկ սըհաթն օր կը թըմի:

Ախչկըներ կէլին, քաշվին ու կէրթան: Կը մընա միմակ ուր խըզմաթ էրող ախչիկ:

Էնոր էլ Կասա. - Քնա՛, իմ տեղ թա՛լ ու քնա՛, քեզի ոքիաթ քընի՛: Ես կէղի օր հազան քընիմ, դու խը ծի մի՛ չարչըրվի: Դեսօր քեզի իզին ա:

Ախչիկ կէրթա տեղ կը թալա, կէրթա ուրին կը քընի:

Էտ էլ կէլի բաղի մեչ կը պըտտուտա, Կասա. «Տեսիմք՝ էս տեղ-րանք մարթ չըկա՞, օր տըկլոզնամ, լողկընամ»:

Անկըդար կը պըտտուտա, մարթ չըտեսի: Կու գա, զուր շորեր կը խանա, կը ծալա տնա մեկ դեխ, զուր ծամեր կը քանդա, կէրթա, օր մըտի ճըրու մեչ, լողկընա:

Օվանեսի աչք վերեն ա: Օվանես էլ Սերուփ չըտեսի, Սերուփ էլ զՕվանես չըտեսի:

Ախչիկ կը մըտի ճուր, Սերուփ զախչիկ կը տեսի, Կասա. «Դալա թըխ մըտի մըչ հաւվուզին լողկընա, եփ օր սապոն տվեց վըր ուր գըլխուն, էն վախտ ուր աչքեր կը խըփու, էլ չըտեսի: Էն վախտ կանամ գողնամ ըզպալնիս»:

Սերուփի մըտածունքն էտ ա: Դու մ'ասե, թե Օվանեսի մըտածունքն էլ էտ ա: Ախչիկն օր կը մըտի ճըրու մեչ, օր գըլոխ կը սապոնա, Սերուփ կէնա, թե էլի ուր տեղեն, կը տեսի, օր մեկ վազաւ ու քնաչ ախչըկե շորերու վերեն նըստավ:

- Վա՛յ, վա՛յ, - ասաց Սերուփ, - հապա իմ պան ավիրավ էս տեղ: Ես էլ ի՞նչ պըտի էնեմ:

Սերուփ քաշվավ, ուր տեղ նըստավ, ասաց. «Կայնի՛, տեսիմք, էտնց մուտեն ի՞նչ կուքա դուս»:

Ախչիկ ղըռ խաբար չունի, օր Օվանես նըստե վըր ուր շորերուն: Ախչիկ սապոնեց, օր հիստըկվավ, զուր աչքեր վաճ, տարցավ, աչկեց, օր մեկ նըստուկ ա վըր ուր շորերուն: Աչքեց, օր տեսավ Օվանեսն ա: Դամա ախչըկե կղուդում էնտեղ կոտրավ:

Ասաց. - Աստըվա՛ծ, դու ընծի էտոր ծեռքեն ազատ էնես: Էլ ես ճար չունեմ:

Օվանես ասաց. - Էլ դո՞ր իմ ծեռնեն կը պըռծես: Էլի՛ ու արե՛: Դեսօր էլ քեզի իմ ծեռնեն պըռծնել չըկա:

Ախչիկն ասաց. - Օվանեն՛ս, դու եղիս, քո Աստղված, արե՛, հեսօր ընծի ազան տրա, ես էրթամ իմ խորն ասեմ, օր՝ ափո՛, ես Օվանես կառիմ:

Ախչիկն էլ ետ մըթքով կուզա, օր զՕվանես խաբա, ազանովի:

Ասաց. - Չէ՛, չէ՛, չըկարելի՛, օր դու հեսօր իմ ծեռնեն ազանովիս:

Համա էլավ, քնաց, ծեռ թալեր ախչիկե, օր գոլի մեչ պըռներ, ախչիկ բոռաց ու փախավ:

Ասաց. - Օվանեն՛ս, էլ քու ծեռնեն ընծի պըռծնել չըկա: Ես քեզի էլ պան չըմ ասի: Կաղաճեմ Աստղված, օր դու փայլեվան Սերոփի դըրթին ռաստ գնա:

Սերոփի ետ խոսք լսելու պես ասաց. «Վալա՛, պիտի ես ես դըրթ վըր ընծի պըտի չընցում»:

Համա քաչեց ուր թուր, էնդեխեն բոռալեն էկավ: Գալու պես Օվանես թողեց, փախավ: Առավ Օվանեսի հետեվ: Խասավ ախչիկե խոր տըռան հանեմ ու զՕվանես տվեց հանձնեվ թըրի, բըրտեց:

Տարցավ, էկավ ախչիկե մոտ:

- Ախչի՛, ես էն մարթ սպանեցի:

Համա ախչիկ էլավ, քնաց, զինք թալեց Սերոփի ոտաց վերեն, ասաց. - Դու հրեշտակ իր՝ ընծի խասար, ես անաստվածից ազան տրիր: Արի՛, տեսինք քո ուզածն ի՞նչ ա, օր ես էլ քու մուրազ կատարեմ:

Սերոփն ասաց. - Ախչի՛ ջան, իմ մուրազ ծանդըր պան չէ, ես էկեր եմ քո խոր ծիու հապով:

Ախչիկն ասաց. - Է՞տ ա քու մուրազ, վըր իմ աչիչ: Դե հրամեցե՛ք, էրթանք, օր ես ծին տամ քեզի, օր դու տանիս, իմ խոզին ռըհաթի: Կուզա թըխ իմ խեր խըլըսուն իմ գըլոխ գանի:

Ասաց. - Սերոփի, էլի՛ էրթանք, ես Օվանեսի ջանդալ տեսիմ, էնոր արուն խմեմ, իմ սիրտ ռըհաթի:

Ախչիկն էկավ Օվանեսի ջանդըլի վըրեն, թըրեց վըր ջանդըլին, ասաց. - Դու ի՞նչ անաստված մարթ իր, օր ես փորցանք իմ գըլոխ կը բերեր:

Ախչիկն առավ զՍերոփի, տարավ ուր չադրի մեչ, քնաց, Սերոփին պերեց խաց մի, թաս մ՛ էլ մեղր, ասաց. - Սերոփի, դե անո՛ւշ

երա, ես կելիմ, ծին կը թամբյեմ, գամեմ, պերեմ քու հանեմ: Խեծի՛ ու քնա՛, Աստղված քո պան հաճողա՛:

ժողովուրթ հըմեն քընուկ են: Մարթ էտ պանեն խաբար չունի:

Ախչիկ քնաց, ծին պերեց, ասաց. - Սերոփ, խըրատ մի կա, քեզի կու տամ: Իմ խըրատ չըմռնաս: Օր կերթաս, պանցր սարի մի տակ, էն պանցր սարի տակ կըընգներ շատ կան, եփ օր կըընգներ կըռկըռան, ծին կըընգներու ձենեն կուրախնա, կելի, կայնի վըր հետին ոտներուն: Աստղծու սիրուն էղի, մուղաթ կենաս, օր ծիու վրեսեն չընգիս: Օր ընգար, մացիր դան, քո գըլոխն էլ կերթա, իմ գըլոխն էլ կերթա: Իմ խըրատն էս ա քեզի: Դէլի, Աստղված քո պան հաճողա: Մըկա կը լուսնա:

Էտեղ Սերոփ ծեռ տվեց ախչիկն ծեռաց, ասաց՝ մընաս պարով:

Ախչիկն ասաց. - Քնա՛, Աստղված քո պան հաճողա:

Սերոփն ընգավ ճամբախ, քնաց, ախչիկ տաքցավ ուր չադրի մեջ, Սերոփի հապով էլ քուն չըկա:

Սերոփ քնաց ախչիկն ասած սարի տակ, տեսավ, օր կըընգներու ձեն էկավ, ծին էտեղ ուրախցավ, էլավ, կայնավ վըր ոտներուն: Սերոփ գարկեց գետին, ծին տաքցավ, էկավ:

Աղոթան օր պանցվավ, ախչիկն էլավ դուս, տեսավ, օր ծին տուռ կայնուկ ա:

Ասաց. - Վա՛յս, վա՛յս, էս ի՞նչ պան էր՝ էղավ:

Ախչիկ դու բախտով էղի, քո բախտ մը՝ կուրիսե, էտեղեն ախչիկ էլավ, խեծավ ըզծին, քնաց Սերոփի հավար:

Քնաց Սերոփն օր տեսավ, ախչիկն ջիգար կըտըռտավ:

Ասաց. - Չէ՛, ես քե պան թամբեխ երեցի, հորի՞ իմ խոսքին չըլսիր:

Սերոփն ասաց. - Բաւքյի Աստղված էս ըմլա էր կամեցեր էր իմ գըլխուն: Ես ի՞նչ էնեմ: Ախչի՛, դու կը տաննա՞ս:

Ասաց. - Կը տաննամ, ապա ի՞նչ էնեմ: Դու ա՛ռ, քո ծին քնա՛, ես կերթամ, իմ խերն էլ, ես գիտեմ, օր իմ գըլոխ կը կըտրա: Թող ես առիմ քու դադեն:

Ախչիկն օր էտպես ասաց, արտըսունք Սերոփի աչքերուց թափավ:

Ասաց. - Ախչի՛ ջան, դու չը՞ս իգա, օր ես քեզի էլ տանիմ:

Ասաց. - Ընծի տանիս, վա՛յ թե բերախտութեն էնես խը ծի:

Սերոփն ասաց. - Ախշի՛, ուխտ եղի հաճեմ վ Աստղծու, ինչ օր դու ընծի ասես, ես քո խոսքեն չէլիմ:

Էնտեղ համա ախշիկ պղռնեց, Սերոփի ծեռ պագեց, ասաց. - Դե էլի՛, երթանք:

Էնոնք թղխ իգան ուրանց տուն, մենք տաճմանք վըր ախշկե խոր:

Փաշեն էլավ, տեսավ, օր ջանդակ մի ուր շեման վերեն բըրտուկ ա: Քնաց, աչկեց, տեսավ, օր Օվանեսի ջանդակն էր: Հէլավ, քնաց ուր ախշկե չաղըր, տեսավ, օր ախշիկն էլ չըկա: Քնաց ուր ծիու մոտ, տեսավ, օր ծին էլ չըկա: Դըռ մարթ էտոր հալեն խաբար չունի: Համա էկավ, քնաց, մըտավ տեղաց մեջ, պառկավ:

Կընիկն էլավ, քնաց տուս, տեսավ, օր ջանդակ մ'ուրանց տըռան հաճեմն էր:

Լալելին տաճցավ, էկավ, ասաց. - Մա՛րթ, քու տուն ավիրի, դըռ տա՛ւ քընո՞ւկ ես:

Ասաց. - Կընի՛կ, ի՞նչ եղեր ա:

Ասաց. - Էլի՛, տե՛ս, մարթ մ'ա սպանած ա մեր տըռան հաճեմ:

Էլավ, շորեր խագավ, լուսցավ, գեղական էլ զըմեն ժողվան, էկան, տեսան, օր Օվանեսի ջանդակ աղի տըռան հաճեմ սպանած ան: Գեղական դըռ խաբար չունին, օր աղի ախշիկն ու ծին էլ տարած ան:

Օվանեսի մարթիկ ժողվան, էկան փաշի տըռան վերեն, ասին. - Փաշա՛, իլահի մենք էլ քեզի կը սպանենք մեր մարթու տեղ: Մեր մարթ դու ես տվեր ես սպանել:

Փաշի սիրտն էլ չըտարավ, լալելին ասաց. - Ի՞նչ կուզիք իմ դարդեն, չէ՞ իմ ախշիկն ու ծին էլ տարած ան:

Հավտըցին էտոնք, գացին, տեսան, օր փաշի խոսք օղորթ ա:

Փաշեն ասաց. - Դըրկիցներ, լսե՛ք, ձեզի մեկ խնդիրը ունիմ ասելու, էտրից վերժ ես քաղքի խաց ու ճուր ընծի խարամ եղի, իմ կընիկ, ճիժ թասլիմ կենեմ ձեզի, ձեզի թասլիմ կենեմ Աստղված, չուր ես իմ ախշիկն ու իմ ծին չըզըտիմ, ես քաղաք մեկ էլ չի գամ:

Դըրկիցներ լացին, ասին. - Փաշա՛, էտ ի՞նչ խոսք էր՝ դու մեզի ասեցիր:

Փաշեն ասաց. - Դըրկիցնե՛ր, կը խընթրեմ ձեզնե էլ հելվել-պակաս գրուցք չուզա՛ն: Իմ վերճի խոսքն էս ա՛:

Փաշեն էն գիշեր մընաց ուր տուն, խըլըսուն ինքն, ուր տըղեն գիշերով էլան, ընզան ճամբա՛խ: Թըխ փաշեն էրթա, շուռ գա՛ն, մենք տաճոմանք վըր Սերոփին ու ախշըկեն, տեսինք էտոնց վիճակն ի՞նչ կեղի:

Էկան ճամբխու խետ, Մարգրիտն ասաց. - Սերոփ, դու ընծի պըտի պախե՛ս քո քուրոջ պես, չուր իմ խեր ու ախպեր գա՛ն, ընծի գըտին: Չէ՛, օր չըպախես, ընծի էստեղ սպանա՛, քնա՛, Աստըված քո պա՛ն հաճողա՛:

Սերոփն ասաց. - Մարգրիտ ջան, չէ՞ ես Սերոփ փայլեվան եմ, իմ խոսք մեկ ա, ես էն գախ քեզի ուխտ էրեցի, օր քեզի առա, էկա, էտ պա՛նի համար դու սկի խոք չըտանես: Իմալ քո սիրտն ա, իմ սիրտն էլ քո սըրտի պես:

Շատ էկան, քիչ էկան, Աստըված գիտա, Սերոփն էկավ, ուր խոր քաղաք դուս էկավ:

Տեսան, օր Սերոփն էնդեխեն էկավ, գաճին Պողոսին ու Պետրոսին ու Շամամին անգըջկլա տվին, ասին. - Չեր աչք լո՛ւս, Սերոփն էկավ, ծի մի ու ախշիկ մի պերեց:

Հէլան, ուրախութենով գաճին հաճե՛ծ, պերեցին, ուրախցան:

Շամամն ասաց. - Գոհանա՛մ քյենե, Աստըվա՛ծ, չէ՞ իմ տըղեն էկավ, մեկ էլ ես տեսա, ինչ կեղի, թ՛եղի:

Մընաց մեկ ամիս հետո:

Շամամ խարցուց Սերոփից, ասաց. - Սերոփ, դու պսակվե՞ր ես, չէ՞, քեզի պսակենք:

Ասաց. - Չէ՛, չէ՛, մարե՛, էտա պա՛ն մի ասեր մըկա, իմ մեչն ու ախշըկե պահման կա, եփ օր մեր պահման կատարավ, էն վախտին ես քեզի կասեմ:

Էլ մեր ձեն չերաց:

Պողոս խարցուց Շամամից, ասաց. - Շամա՛մ, Սերոփ պսակվե՞ր ա, թե՞ չըպսակվեր ա:

Ասաց. - Հուհո՛ւ, ձեն մը՛ խաներ, էնոնց մեչ պահման կա, օր տըղին ասենք, տըղեն կը հեռոտի:

Էլ ձեն չերեցին: Խինգ տարի էտ մեչն ընցավ, էն մեկ օր Մարգրիտ նըստուկ էր փանջարեն, տեսավ, օր էրկու մարթ ընցան:

Մարգրիտ ասաց. - Սերոփի, են էրկու մարթն օր ընցան, կանչա՛, քիզան դես:

Էկան տեսան, օր ուր խերն, ուր ախպերն են:

Ասաց. - Ախպեր, արե՛ք դաս, արե՛ք դաս, տեսինք դու հու՛ստ եք:

Ասեցին. - Խանըմ, կղարիք ենք:

Ասաց. - Կղարի՛ք, կղարի՛ք, արե՛ք դաս ի: Նըստե՛ք, փըշու՛մ ճըհաթե՛ք, ծեզի խա՛ց կերեք, Աստըված ծեր պան հաճողա, գանցե՛ք:

Էնոնք օր էկան, նըստան, Մարգրիտ կղանջեց, ասաց. - Սերոփի, արե՛, քյե պան՛մ ասեմ: Էս էրկու մարթ կը տեսի՛ս, էնա մեկ իմ խերն ա, էնա մեկն էլ իմ ախպերն ա:

Սերոփին ասաց. - Գոհանամ Աստըծուց, իշալլահ Ասպած պըտի մեր մուրազ կատարա:

Սերոփին ասաց. - Ախպըրտի՛ք, հրամեցե՛ք էրթանք, հեսօր դու իմ կղունախն եք: Խըլըսուն Ասպած ծեր պան հաճողա:

Տարավ օդեն, տեղ թալեց, հրամայեց էկան, էտոնց ոտներ խանին, լվացին, շորեր փոխեցին: Պետրոս էկավ, մըտավ օդեն, տեսավ, օր էրկու մարթ հօդեն նըստուկ են, շատ պատվով մարթ կերեվան:

Ասաց. - Սերոփի, դու էս մարթիկ կը ճանչընա՞ս:

Ասաց. - Չէ՛, ափո՛, ես տեսա, օր պատվով մարթ են, առա, էկա, էնոնց շորեր փոխեցի:

Պետրոսն ասաց. - Ապրի՛ս դու, որթի՛, միշտական պատվով մարթիք պեթք ա օր ճանչընաս:

Պետրոս թողեց, ընգնավ դուս: Սերոփ կայնավ էտոնց հաճեմ: Մարգրիտի սիրտ չըտարավ, քնաց հօդեն, ուր խոր տան շորեր խագավ, էկավ էտոնց մոտ:

Ախպերն աչքեց, ասաց. «Էսի կը մանի իմ քուր»: Մըչ ուր մըթքին ասաց:

Տարցավ խոր վերեն, ասաց. - Ափո՛, էսի կը մանի իմ քուր Մարգրիտ:

Խերն ասաց. - Ա՛խ, որթի՛, մեկ էլ եղե՞ր, օր ես էտ օր տեսի:

Տըղեն ասաց. - Ափո՛, էսա վերեվի շապիկ շիտակ աչքա՛, տես՛, մեր առած շապիկ չի՞, օր առանք:

խերն աչքեց, տեսավ շապիկ, ասաց. - Լա՛ո, էտ կտորեն մեր դեխ կա, հորի՞ ետոնց դեխ չըկա:

Էլ ախչըկե սիրտ չըղիմացավ, համա էկավ, լալելին ընգավ ախպոր վիզնուվեր, ասաց. - Պա՛րո՛վ, ախպե՛ր քան, չէ՞ ես քո քուր Մարգրիտն եմ, է՛:

Էնտեղ ուրախացան ու փաթվան իրարու վիզնուվեր, ինչպես օր էնոք ուրախացան ու փաթվան իրարու վիզնուվեր, Աստըված ամենու գերին էլ մեկմեկին արժան էնա՝ ուրախանան իրարու վերեն:

Էնտեղ Սերոփ շուտ քնաց, ուր խոր խնարար տվեց, ասաց. - Ափո՛, էն երեկվան կղունխըներ օր էկան, Մարգրտե խերն, ախպերն եմ:

Համա Պետրոս էլավ, էկավ մոտըմներ, ասաց. - Պա՛րի եք էկեր եք, պա՛րի կղունխըներ:

Էնտեղ ուրախացան զըմեն ու երկու օր, իրեք օր մացին ուրանց ուրախության մեջ:

Իրեք օրեն ետ Մարգրտե խեր Մարգրիտ կղանչեց ու խարցուց, ասաց. - Լա՛ո, քու գըլխու գալածն ի՞նչ ա:

Ինչ օր էկեր էր Մարգրտե քըլոխ, մեկիկ-մեկիկ ուր խոր պատմեց:

Ասաց. - Ափո՛, ես էկեր եմ էստեղ, մինչև մըկա Սերոփն ընծի ուր քուրոչ պես պախեր ա: Դորուս դու գիտես: Ընծի կու տաս Սերոփին, դո՛ւ գիտես, կառիս կերթաս, դո՛ւ գիտիս: Էլ ես ուրիշ ասելիք չունիմ:

Ախչըկե խեր կղանչեց Սերոփ, գողտուկ Սերոփից խարցուց, ասաց. - Դու իմ ախչիկ Մարգրիտ կառի՞ս, քի՞ չէ՞ ես առիմ էրթամ: Ես խոսք մեր մեջ թը մընա, օր մարթ չիմանա:

Սերոփն էնտեղ պըռմեց Մարգրտե խոր ծեռ, պագեց, ասաց. - Օր դու հրաման էնես, ես կառիմ:

Մարգրտե խեր պըռմեց, Սերոփի էրես պագեց, ասաց. - Ախչիկ մ՛ա, կողորբան էրեցի քեզի: Քնա՛, քո խեր Պետրոսին ասա՛, թը խըլըսուն էլի, քեզի պսակա:

Սերոփ ամոթու էլ չըքնաց խորն ասեր էր, քնաց ուր մորն ասաց. - Մարե՛, իմ խոր կասես, օր թը խըլըսուն Մարգրիտ պսակա վըր ընծի:

Շամամն էլավ ուրախելին, ծըծղալին քնաց Պետրոսի մոտ, ասաց. - Պետրոս, քեզի անգըջկլե մի տամ:

Ասաց. - Կընի՛կ, ի՞նչ անգըջկըլա, Աստղված պարին կատարա:

Ասաց. - Սերոփն էկավ մը ծի, ասաց՝ քնա՛ իմ խորն ասա, թը խըլըսուն Մարգրիտ պսակա վըր ընծի:

Համա էնտեղեն Պետրոս ուրախելին էլավ, քնաց, պըռնեց Սերոփի էրես պագեց: Խըլըսուն էլան, խարսընքի թաղարուք տեսան, յոթն օր խարսնիք էրեցին, Սերոփ պսակեցին:

Սերոփն ու Մարգրիտ խասան ուրանց մուրազին, դուք էլ խասիք ձեր մուրազին:

Աստղծուց իճավ իրեք խընծոր, մեկ՝ ասողին, մեկ՝ լսողին, մեկ՝ էլա քուլլի ջաղամաթին:

